

FESTA DELS TRAGINERS

APROXIMACIÓ A LA SEVA HISTÒRIA

Cada any així que s'han acabat les festes nadalenques de l'hivern amb la Cavalcada dels Reis, Balsareny comença a mobilitzar-se per preparar la Festa per autonomàssia, la més popular, la que mou més gent del poble, i la que n'atreu més de fora. Ja a finals d'octubre, la comissió, amb una representació de l'Ajuntament, comença a reunir-se i fa una crida a tots aquells que poden i volen col·laborar-hi per tal d'estudiar el pressupost i estructurar el programa amb tota la seva complexitat mirant que no perdi les seves característiques i que resti fidel a la seva història i tradició.

I quina és la seva història? Provarem de resumir-la amb l'ajut del què recordem i del testimoni verbal dels que l'han viscuda en temps més reculats.

No cal dir que el seu origen es perd en la foscor dels temps com tantes d'aquestes coses, però creiem que podríem situar-lo, dintre el calendari cristià, a l'època en què cada gremi escollia un sant patró per celebrar-hi una festa i buscar-hi protecció. Així tots els que usaven animals com a eina de treball sembla que s'acolliren a Sant Antoni Abad dit "del porquet" per figurar aquest animal sempre al seu costat en la iconografia que coneixem. Ja sabem que als traginers de tota mena els era imprescindible l'animal de ferradura per a desenvolupar el seu treball així com als pagesos per les feines del camp.

"La Festa dels Traginers" és una festa popular que ha fet famós el nom de Balsareny arreu de Catalunya. És evident, que una festa tant coneguda per les contrades del nostre país i que mou tanta gent al nostre poble el dia de la seva celebració ha de preparar-se acuradament mesos abans i que molta gent i entitats locals posen tot el seu esforç durant molt de temps perquè la festa sigui més lluïda cada any. Malauradament, amb l'esforç i la il·lusió de tota la gent d'un poble, no n'hi ha prou per abarcar tota la complexitat que suposa l'organització de la festa: una festa lluïda amb una bona organització és signe també d'un elevat cost econòmic que, sense l'ajut de diversos ens públics no podria ésser superat pel poble.

Creiem que la Festa dels Traginers, esdevé una manifestació cultural singular i prou significativa d'entre les festes que se celebren al nostre país, amb una tradició fortament arrelada i una ferma voluntat, ja clarament demostrada, de continuïtat que contribueix amb el seu granet de sorra a mantenir viva la identitat cultural i la tradició del poble català.

INTERÈS CULTURAL I SOCIAL DE LA FESTA

La Festa dels Traginers està considerada com una de les festes tradicionals de Catalunya, tant pel tipisme que l'envolta com pel caràcter popular de tots els actes que se celebren amb motiu d'aquesta.

La Festa se celebra a la població des de temps immemorial. Al principi hom ho feia el dia de Sant Antoni Abat, patró gremial de traginers, carreters. A finals del segle passat, cap el 1897, la festa adquireix algunes de les característiques que han perdurat fins avui:

La desfilada de cavalleries, la benedicció dels animals a la plaça de l'església i ballades populars a la tarda.

L'any 1942 es comencen a celebrar les curses de cavalls, mules, ases a la carretera comarcal que travessa Balsareny i uneix Manresa amb Berga.

L'any 1964 es va traslladar la cursa al camí del castell pels problemes que provocava el trànsit de la carretera. L'anomenada que va aconseguir la festa va fer que fos declarada d'interès turístic nacional l'any 1970, i Festa Tradicional d'Interès Nacional l'any 1999.

Als actes tradicionals de la Festa, s'hi han afegit altres activitats que hi donen animació, com ara la Torrada del Traginer, el Rebot del Traginer, Cercavila, Elaboració artesana del porc, Concurs de fotografia, Mercat del Traginer. A més d'això, l'interès per aconseguir els guarniments genuïns per als animals que han de participar a la cavalcada, ha fet que s'hi realitzi una important tasta etnològica de recuperació de tots els antics estris i arreu del bestiar de bast.

ABAST TERRITORIAL DE LA FESTA

La nostra Festa contribueix en gran mesura i molt directament a la promoció de les comarques de la depressió central catalana, ja que són molts milers de persones de tot el Principat i sobretot de l'àmbit territorial de Barcelona que es desplacen el diumenge abans de Carnestoltes –data de celebració de la Festa– per presenciar els actes i festes que es desenvolupen des de les 8 del matí fins les 6 de la tarda. Tal com es pot comprovar en el programa que us adjuntem on es detallen totes les activitats que se celebren.

Any rera any, es pot afirmar que la presència de gent és cada vegada més elevada. Segons la tònica dels últims anys és fàcil preveure que unes 35.000 persones assistiran a la celebració de la Festa dels Traginers.

COOPERACIÓ AJUNTAMENT – ENTITATS

Com ja esmentàvem anteriorment, la Festa dels Traginers és possible gràcies a la col·laboració i cooperació conjunta de tot un seguit d'entitats, grups locals i persones que, desinteressadament i aglutinats per la Comissió Festa dels Traginers, juntament amb l'Ajuntament de Balsareny s'encarreguen d'organitzar i fer tot el muntatge infraestructural de la Festa. Representa l'exponent més significatiu quan a col·laboració Ajuntament-entitats, amb consonància amb la línia seguida per la regidoria de cultura, sense la qual seria del tot inviable la celebració de la Festa.

La Festa dels Traginers es pot considerar com un dels signes més qualificats d'identitat cultural i d'unió entre els Balsarenyesos.

PROGRAMACIÓ HABITUAL

PUBLICITAT:

. Revista del Traginer: Una publicació (de la qual adjuntem un exemplar) amb tots els actes de la Festa, i explicació de la mateixa.

TORRADA DEL TRAGINER:

Els actes de la Festa comencen de bon matí, els visitants poden aturar-se a qualsevol de les fogueres per tal de fer un bon esmorzar a base de llesques de pa torrat amb all, acompanyat de botifarres elaborades artesanalment dins el mateix àmbit de la torrada.

FERRADA I ESQUILADA:

Al costat mateix de la torrada es fa una interessant exhibició de com, encara avui, s'esquila i es ferra el bestiar.

MERCAT DEL TRAGINER:

Exposició i venda de productes artesans relacionats amb el món del Traginer (un cisteller, un espartenyer, un fuster ...)

REBOST DEL TRAGINER:

Curiosa tómbola-museu on s'exhibeixen diferents eines i utilatges de la Catalunya rural dels nostres avantpassats.

TAVERNA DEL TRAGINER:

Bar ambientat a l'època del Traginer, on es podran degustar begudes tant típiques com la barreja.

EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIA:

Els afeccionats poden participar en el Concurs Nacional de fotografia que, amb motiu de la Diada, es convoca anualment, i visitar-ne l'exposició, autèntica història gràfica de la festa.

EXHIBICIONS MUSICALS:

Després de la torrada i tot esperant l'arribada de la cavalcada, hi haurà grups musicals animant l'àmbit de la Diada.

CAVALCADA:

La Cavalcada és l'eix històric de la festa. Es tracta d'una llarga desfilada de traginers pels carrers de Balsareny on podem veure com es feia el transport de tota mena de mercaderies. Cada article tenia un bast específic. Gràcies a una llarga tasca de recerca, tots els guarniments i arreu són rigorosament autèntics, veritables peces de museu.

CURSES AL CASTELL:

A la tarda, havent dinat, té lloc la cursa de cavalls, mules i ases, de gran espectacularitat a causa dels revolts del camí i la forta pujada.

MEMÒRIA

FESTA DELS TRAGINERS